
Някои тенденции в развитието на демографския потенциал в българските села до 2020 г., на национално и регионално ниво

Доц. д-р МИНКА АНАСТАСОВА-ЧОПЕВА

Институт по аграрна икономика – София

E-mail: chopevam@yahoo.com

В статията са представени основните резултати и изводите от направената прогноза за демографското развитие на селата до 2020 г., на национално и регионално равнище (по райони на планиране). Приложен е методът на декомпозиране на населението, като за базова година е избрана 2010 г. Съгласно прогнозните резултати, общият брой на селското население през 2020 г. се очаква да падне под 2 милиона души. Освен това през следващите 10 години със сигурност близо 700 села ще бъдат обхванати от пълно обезлюдяване и приблизително 1/5 от частична депопулация. Процесът на застаряване ще продължи, като още по-силно ще се изрази при жените и ще бъде последван от нарушен баланс между двата пола в отделните възрастови групи.

Очакваното намаление на селското население се дължи главно на високия отрицателен естествен прираст на населението в селата, значението на което е близо 9 пъти по-голямо от това на миграционния фактор. Сред по-младите контингенти значението на миграцията ще е достатъчно силно изразено, особено при жените. Прогнозираните тенденции в развитието на демографските процеси в селата ще бъдат характерни за всички райони на планиране, като в отделните региони ще протичат с различни темпове.

За да не се реализира очертаната тревожна прогноза, относно очакваното развитие на демографския потенциал в селските райони до 2020 г., са направени някои предложения, свързани с: усвояването на средствата от Еврофондовете по изпълнение на мерките в ПРСР (Програмата за развитие на селските райони); необходимите промени в цялостната демографска политика на държавата, насочени към създаване на стимули за висока раждаемост и пълноценно отглеждане на децата.

Увод

Програмата за развитие на селските райони през следващия програмен период 2014-2020 г. е една от основните регионални стратегии за развитие, заложи в Националната програма „България 2020“. Безспорен факт е, че с първостепенно значение за нейното изпълнение са количеството и качеството на човешките ресурси, с които селата ще разполагат към 2020 г. От досегашни наши изследвания и публикации е установено, че въпреки действащите мерки по Програмата за развитие на селските райони тревожните процеси в демографското развитие на селските райони продължават и след приемането ни в ЕС. Това поставя пред сериозно изпитание по-нататъшното реализиране на ПРСР през новия програмен период - 2014-2020 г.

Целта на настоящата статия е да се представят основните резултати и изводи от из-

готвената прогноза за очаквания демографски потенциал и тенденциите в демографското развитие на българските села до 2020 г. както на национално, така и на регионално равнище (по райони на планиране).

Методически подход

Разработената демографска прогноза и очерталите се тенденции в развитието на човешките ресурси в селата до 2020 г. са част от научноизследователски проект, разработен от колектив на Института по аграрна икономика (ИАИ) - „Обща селскостопанска политика на ЕС и развитие на селските райони“, с ръководител доц. д-р И. Янакиева през периода 2011-2012 г. Една от изследователските задачи в проекта е да се проследят тенденциите в развитието на селските райони преди и след присъединяването на страната към ЕС, в т. ч. по отношение миграцията, естествения

прираст, намаляване обезлюдяването на тези райони, и да се разработи прогноза за демографския потенциал в селата до 2020 г.

При разработването на демографската прогноза са използвани допълнително резултати и от предишни изследвания (Анастасова, М. Регионална оценка на измененията на демографския профил в селата след старта на ПРСР - 2007-2013, сп. Икономика и управление на селското стопанство, бр. 1/2012; Minka Anastasova-Chopreva. Migration intentions of the Population from some Rural Municipalities. Look in: Diversity and Inequality in Rural Europe – The Bulgarian Case. Bulgaria Rusticana; Demographic Situation in the Villages After implementing the national Plan for Rural Development. Minka Anastasova, Maria Shishmanova, Look in: Mathematics and Natural Sciences. Vol. 1. Fouth International Scientific Conference – FMNS2011, South-West University и др.).

За прогнозиране на общата численост на селското население е използван един от познатите в литературата методи, известен като „Метод на компонентите на населението”. При него населението е декомпозирано на групи по възрастов-полов признак. За всяка възрастова група поотделно са изчислени следните демографски характеристики: абсолютна раждаемост; ниво на миграция и коефициент на смъртност в периода t_1-t_2 . Базисният минал период обхваща годините от 2000 до 2010 г., а проектираният времеви хоризонт, за който е разработена прогнозата, е 2020 г. Основанията ни да изберем 2020 г. за прогнозна се свързват с това, че и в европейски мащаб тази година се очертава като ключова:

- промените в Общата селскостопанска политика след 2013 г. се очаква в общи линии да са валидни до 2020 г.;

- стратегията, която правителството разработи за цялостното социално-икономическо развитие на страната, в т. ч. на аграрния сектор и селските райони, се отнася до 2020 г. („Национална програма за развитие: България 2020”, „Национален стратегически план за развитие на селските райони 2014-2020 г.”).

Процесът на демографското прогнозиране се представя със следната функция:

$$Ht_2 = Ht_1 + P t_1-t_2 - C t_1-t_2 + (-) Mt_1-t_2$$
, където:

Ht_1, Ht_2 - населението съответно в период t_1 и t_2 ;

Pt_1-t_2 - раждаемост в периода t_1-t_2 ;

Mt_1-t_2 - миграция в периода t_1-t_2 ;

Ct_1-t_2 - смъртност в периода t_1-t_2 .

Резултатът от този процес се получава в декомпозиран вид, т. е. прогнозирана е числеността на селското население във всяка една от полово-възрастовите групи. Възрастовите групи са формирани през 10 години, т. е. лицата до 9 години съставляват първата възрастова група; от 10 до 19 – втората възрастова група и т. н. Последната включва лицата над 80-годишна възраст.

Този метод е сравнително сложен от гледна точка на използваната техника и изисква много данни. В същото време намира широко приложение поради сравнително високата точност на прогнозираните резултати.

Обособени са следните етапи при прогнозиране на селското население по метода на компонентите на поколението:

1) Определена е степента на вероятност хората от всяка възрастова група да преживеят до следващата възрастова група (например от 0 до 9 години да преживеят до групата от 10 до 19 години; от 10 до 19 г. - до възрастовата група - от 20 до 29 години и т. н). За целта са използвани данни от Световната здравна организация (СЗО). Тази степен на вероятност или още наричана „коефициент на преживяване” се определя поотделно за мъжете и жените.

2) Изчислено е абсолютното равнище на естествения прираст за десетгодишния минал период. За целта са използвани стойностите на коефициентите на преживяване и абсолютния размер на селското население по възрастово-полов признак през 2000 г.

3) Оценен е абсолютният размер на миграцията за избрания базисен период както общо за населението в селата, така и за всяка една от получените възрастови групи. В тази връзка са изчислени съответните коефициенти на нетна миграция като съотношение на броя на емигрантите за периода от десет години (2000-2010) и броя на лицата

в дадената възрастова група през базисната година.

4) Проектиран е броят на населението за всички възрастови групи, освен за първата група. За целта се използват получените от предходните точки резултати и се прилага посочената формула.

5) Включена е компонентата плодовитост (раждаемост). С тази стъпка се цели да се определи броят на лицата в първата възрастова група (от 0 до 9 години) през прогнозиращия период. Плодовитостта се възприема като брой на живородените деца, които стават членове на проектираното население в първата възрастова група.

6) Оценен е средният брой на жените през избрания 10-годишен период. На основата на получените резултати от предходната точка е проектиран общият брой на новородените живи деца от 0 до 9-годишна възраст за същия период. Общият сбор от тези раждания фактически представлява броят на населението в най-малката възрастова група.

7) Проектиран е броят на новородените момчета и момичета. За целта са използвани резултатите от точка 6 и допълнително са изчислени съотношението между родените момчета и момичета през миналия 10-годишен период.

8) Сумирано е проектирано селско население в точки 4 и 7 и така окончателно е получена прогнозата за цялото селско население през 2020 г.

Резултати от приложението на метода на компонентите за прогнозиране на селското население през 2020 г.

Съгласно окончателните прогнозни резултати може да се обобщи, че общият брой на селското население през 2020 г. се очаква да падне под 2 милиона души (табл. 1).

През следващото десетилетие ще продължи негативната тенденция на развитие на демографските процеси в селските райони, като средногодишният темп на намалението на селското население ще бъде приблизител-

Таблица 1. Очаквана обща численост на селското население по полово-възрастови групи в страната през 2020 г.

Table 1. Expected total number of rural population by gender and age groups in the country in 2020

Възрастови групи Age groups	Мъже/Men		Жени/Women		Общо/Total	
	2020 - абс. брой 2020 - abs. number	Измен. с/о 2010 (%) Compared to 2010	2020 - абс. брой 2020 - abs. number	Измен. с/о 2010 (%) Compared to 2010	2020 - абс. брой 2020 - abs. number	Измен. с/о 2010 (%) Compared to 2010
под 9/under 9	87 270	-8,2	79 121	-12,2	166 391	-10,2
от 10 до 19 10 to 19	86 624	-18,0	80 764	-18,4	167 388	-18,2
от 20 до 29 20 to 29	83 376	-34,2	72 902	-33,8	156 278	-34,0
от 30 до 39 30 to 39	107 727	-21,1	94 318	-21,2	202 045	-21,2
от 40 до 49 40 to 49	120 543	-14,3	106 287	-13,7	226 831	-14,0
от 50 до 59 50 to 59	131 647	-6,8	121 253	-9,8	252 900	-8,3
от 60 до 69 60 to 69	125 574	-10,8	136 872	-19,2	262 446	-15,4
от 70 до 79 70 to 79	94 937	-17,3	133 083	-15,5	228 020	-16,3
над 80/over 80	50 610	6,9	86 320	11,2	136 929	9,6
Всичко/Total	888 309	-15,3	910 920	-15,7	1 799 229	-15,5

Източник: НСИ и собствени изчисления.

Source: Own calculations.

но с 1,6%. Според прогнозата селата ще загубят още 330 570 човека, т. е. общата численост на човешкия потенциал в селата през 2020 г. ще се стопи с още 15,5% спрямо 2010 г. В цялата страна към 2010 г. броят на селата с население под 20 човека възлиза на 659 (около 13%), а на тези, в които живеят между 20 и 100 човека – 984 (20,4% от всички села). Това означава, че през следващите 10 години със сигурност близо 700 села ще бъдат обхванати от пълно обезлюдяване и приблизително 1/5 от частична депопулация.

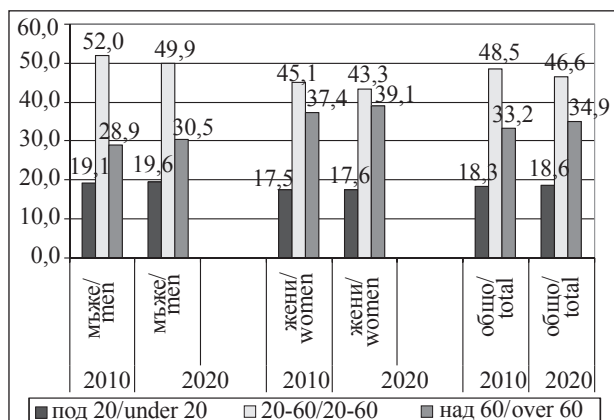
По данни на Евростат България е втора по спад на населението в селските области на Европейския съюз, и, ако прогнозата се сбъдне, това положение няма да се промени. Според УС на Асоциацията на българските села тенденцията към депопулация ще продължи, ако се запази досегашният подход към усвояването на Еврофондовете, предназначени за развитието на селските райони. При неофициални разговори някои кметове на села и представители на Асоциацията споделят мнението, че парите са отрязани, защото общините си казват, че ще инвестират в градовете. Това са пари, които могат да накарат трудоспособно население, а не само пенсионери, да започне да работи и да допринася за развитието на селата. Общините са бенефициенти на средства за селските райони с финансиране на 100%, а те в голямата си част (около 80-90%) не правят проекти за селата. Като оправдание често се посочва фактът, че „не следва да се прави канализация или инфраструктура, или пътища на село, след като тя ще се употребява малко”. По този начин обаче селата се лишават от възможност да привличат инвестиции, да се развиват, хората да живеят в тези населени места. Така онези млади хора, които не харесват големите градове и нямат желание да живеят там, а биха желали да живеят и работят по селата, трудно могат да реализират тази промяна, най-вече поради липсата на добри европейски практики в тази посока. Като примери за такива добри практики могат да се посочат улеснените правила за започване на бизнес на село, кредитирането при облекчени условия, улеснен достъп до Еврофондове.

Според нас в най-малките села (с под 100 души население и особено за тези с по-малко от 20 човека) е икономически неоправдано да се правят сериозни вложения. Очевидно, в тези малки села вече е много късно да се заделят средства за сериозни инвестиции в техническа и социална инфраструктура, защото те са обречени на необратимо изчезване. Но дотогава е напълно възможно и хуманно общинските центрове да се обърнат с лице към решаването на ежедневните житейски проблеми на старите хора в тези села. Например да се организират и заделят необходимите средства за изпращането на съответни екипи по тези места и оказване на своевременна медицинска помощ или снабдяване с необходимите хранителни продукти от първа необходимост, лекарства и т. н. По този начин тази категория села няма да се съживят, но поне останалото възрастно население в тях няма да се чувства напълно изоставено и изолирано от света.

Съгласно направената прогноза се очаква в известна степен неравномерно изменение на числеността по възрастови групи. Лицата на възраст над 80 години се проектира да нарастат с почти 10%, докато за всички останали групи техният брой намалява. Най-ниско това намаление е при лицата на възраст от 50 до 59 г. (8,3%), а най-високо в младата възрастова група между 20 и 29 г. (34%). Това на свой ред ще доведе до по-нататъшното застаряване на селското население, като делът на лицата над 60 години ще достигне 35% за сметка на съкращаване дела на по-младите възрастови контингенти от 20 до 60 г. (фиг. 1).

Както се вижда, изменението във възрастовата структура на цялото селско население през 2020 г. спрямо 2010 г. е незначително. Факт е, че разглежданата структура е достатъчно неблагоприятна още през базисната година и слабото ѝ влошаване не дава основание за зареждане с оптимизъм.

Тревожен е фактът, че процесът на застаряване ще бъде още по-силно изразен при жените. Този процес ще бъде последван от нарушен баланс между двата пола в отделните възрастови групи. При лицата на възраст

Фиг. 1. Сравнение на възрастовата структура на селското население в страната през 2020 г. спрямо 2010 г. (%)

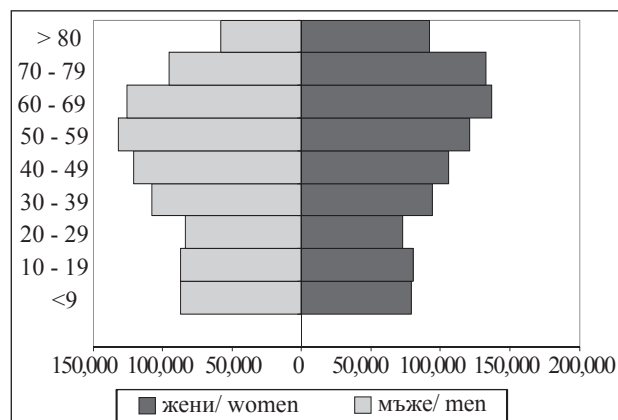
Fig. 1. Comparing the age structure of the rural population in 2020 compared to 2010 (%)

Източник: НСИ и собствени изчисления.
Source: NSI and own calculations.

от 20 до 29 г. и от 30 до 39 г. числеността на жените ще е с около 12,5% по-ниска от тази на мъжете. Очакваното несъответствие по полов признак в младите възрастови групи може да се отрази неблагоприятно върху бъдещите репродуктивни възможности на селското население и задълбочаване на влошените демографски показатели в селските райони и след 2020 г. Понастоящем за много села е характерно наличието на сравнително голям брой ергени именно в тези възрастови групи, които поради липсата на достатъчно млади жени не могат да създадат семейство. Младите момичета и жени предпочитат да се реализират извън родното село, най-често в големите градове, и по този начин фермерите се лишават от възможността да намерят своя партньор в живота.

Нагледно прогнозираната полово-възрастова структура на селското население през 2020 г. може да се проследи на фиг. 2.

На прогнозираното разминаване между числеността на мъжете и жените в разгледаните две младежки групи се очаква, но с обратен знак, несъответствие между половете сред по-възрастното селско население. В този случай ще преобладават жените, като техният брой се очаква да надхвърли този на мъжете с приблизително 30% във възрастовата група, включваща лицата над 60 години.

Фиг. 2. Възрастова пирамида на проектираното селско население по пол в страната през 2020 г. (абсолютен брой)

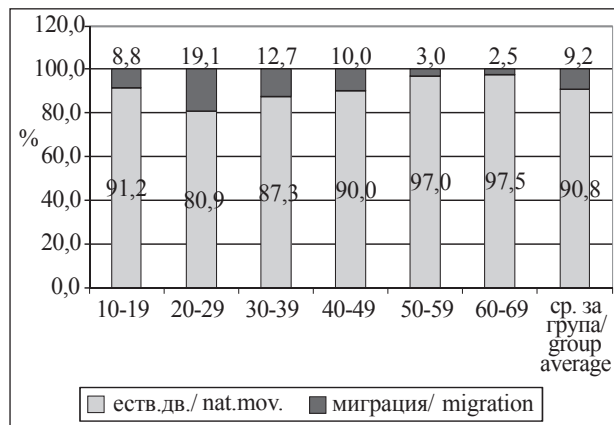
Fig. 2. Age pyramid of the projected rural population by gender in the country during 2020 (absolute number)

Източник: Собствени изчисления.
Source: Own calculations.

Както е известно основните два фактора, които формират демографския потенциал в селските райони, са естественото и механично движение на населението. Степента на тяхното влияние върху прогнозираната численост на селското население много ясно се откроява на фиг. 3.

Очевидно е, че много по-голямо значение за прогнозирания размер на човешките ресурси в селските райони ще имат естествените демографски процеси (близо 9 пъти по-голямо в сравнение с миграцията), свързани със съответните високи равнища на смъртност и ниски нива на раждаемост. Относителният дял на естествения прираст достига внушителната стойност от 91%, докато факторът механично движение ще обуславя около 10% от по-нататъшното намаление на селското население. Това съотношение между двата фактора, по отношение на степента им на влияние върху проектираната численост на селското население, е характерно за всички възрастови групи.

Въпреки това, съществуват някои различия между отделните групи. Например съвсем отчетливо се вижда как сред по-младите контингенти значението на миграцията е по-голямо, в сравнение с лицата на възраст над 50 години. Най-силно това ще се изрази

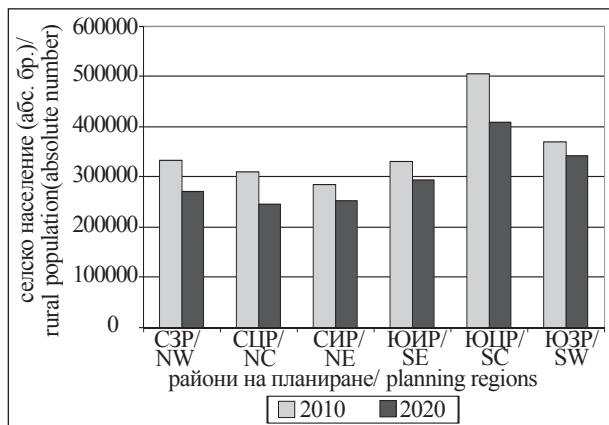
Фиг. 3. Структура на проектираното селско население в страната през 2020 г., в зависимост от естественото и механично движение (%)
 Fig. 3. Structure of the projected rural population in the country during 2020 depending on the natural movement and migration (%)

Източник: Собствени изчисления.
 Source: Own calculations.

във възрастовата група, обхващаща лицата от 20 до 29 г., при която механичното движение ще формира близо 1/5 от намалението на селското население, т. е. на всяко съкращение на числения състав в посочената група със 100 човека, 20 от тях ще са мигрирали извън селата. В същото време, с нарастване на възрастта затихващите миграционни процеси ще обуславят едва 3% от числеността на селското население на възраст над 60 г.

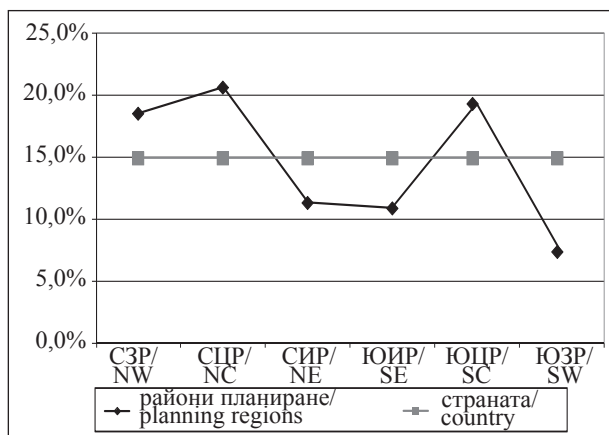
Анализът на влиянието на естествения прираст и на миграцията върху прогнозните резултати при отделните възрастови групи показват, че то почти не зависи от половия признак. Единствено в групата на младите лица от 20 до 29 г. се очаква миграционният дял при жените да е с 4% по-висок от този при мъжете. От друга страна, в сравнение с жените, мъжете се очаква да бъдат малко по-активни по отношение на миграционните процеси в по-зряла възраст - между 50 и 59 г. Това се обуславя от факта, че една част от мъжете на тази възраст напускат селата, за да отидат в градовете или в чужбина, откъдето издържат семействата си, които живеят на село.

Установената тенденция на по-нататъшно намаление на селското население в страната е характерна за всички райони на планиране, но равнището и темповете на това намаление

Фиг. 4. Сравнение на общата численост на селското население по райони на планиране през 2010 г. и 2020 г. (абсолютен брой)
 Fig. 4. Comparison the total number of rural population between 2010 and 2020 (absolute number)

Източник: НСИ и собствени изчисления.
 Source: Own calculations.

Фиг. 5. Очакван темп на намаление на селското население през 2020 г. в районите на планиране (%)
 Fig. 5. Expected rate of the rural population decline during 2020 in planning regions (%)

Източник: НСИ и собствени изчисления.
 Source: Own calculations.

не са еднакви (фиг. 4 и фиг. 5). Съгласно последните промени от НСИ (2007 г.), свързани с обособяването на статистическите райони на планиране, разпределението на областите по райони на планиране е претърпяло съществени промени. Единствено Югозападният район запазва същия обхват на областите, съществуващи преди около 10 години. За останалите статистически райони е характерно ново прегрупиране на областите, което естествено води до съответни промени в на-

ложилата се през годините представя относно характеристиките и степента на развитие на районите на планиране. Най-фрапиращ е случаят със Северозападния район, който освен традиционно слабо развитите три области – Видин, Враца и Монтана, сега включва още областите от Централна Северна България - Ловеч и Плевен.

Съвсем отчетливо се открояват районите, в които се очаква по-висок от средния за страната темп на намаление на селското население. Това са Северозападният, Северният Централен и Южният Централен район. Особено тук е, че на квадратен километър в тези региони има най-много села, като се започне от Централна Стара планина, Габрово, Елена, Трявна и се стигне до Северозападна България, а в Южна България - Кърджалийско, Смолянско и някои общини на Хасковска област. Затова на фона на това обстоятелство, по-бързото редуциране на селското население ще доведе до почти пълното обезлюдяване на голяма част от селата в тези области, в които понастоящем живеят под 20-30 човека и то все хора в напреднала възраст. Голямата разпокъсаност на селата и на малките селски общини изисква особени грижи и по-голямо внимание на общините към селските селищни единици.

Под средното за страната намаление на селското население се очаква в останалите три района, като най-малко засегнати от този негативен демографски тренд ще бъдат селата в Югозападния район. Получените, макар и не особено големи различия в прогнозираните темпове на изменение в числеността на селското население в отделните райони на планиране, се дължат основно на исторически установилите се различия в тяхното демографско и икономическо развитие.

От направения анализ на прогнозата за демографския потенциал в селата през 2020 г. могат да се направят следните основни изводи:

- Селското население на България ще намалява с достатъчно високи темпове, което е предпоставка за сериозни проблеми в развитието на селските райони в бъдеще. Към 2020 г. населението в селата на страната ще

бъде под 2 милиона души, ако продължават същите процеси на раждаемост, смъртност и миграция.

- Тази тенденция се дължи главно на негативното развитие на основните демографски процеси, свързани с високия отрицателен естествен прираст на населението в селата, значението на което е близо 9 пъти по-голямо от това на миграционния фактор.

- Очакваният нарушен баланс между прогнозирания брой на мъжете и жените в помладите възрастови групи няма да благоприятства за повишаването на репродуктивните възможности на селското население.

- Сред по-младите контингенти значението на миграцията ще е достатъчно силно изразено, особено при жените.

- Всички негативи, свързани със слабото развитие на икономическите дейности в селските райони и произтичащата от това висока безработица, ще продължат да стимулират младите жители в селата и малките градове да търсят препитание в по-големите селищни центрове, столицата или да емигрират в чужбина.

- Отбелязаните тенденции в развитието на демографските процеси в селата ще бъдат характерни за всички райони на планиране, като в отделните региони те ще протичат с различни темпове.

Като се имат предвид резултатите от цитираните в началото на статията изследвания и публикации, могат да се направят следните предложения, за да не се реализира очертаната тревожна прогноза относно очакваното развитие на демографския потенциал в селските райони до 2020 г.:

- При усвояването на средствата от Еврофондовете по изпълнение на мерките в ПРСР приоритет да имат все още надеждните и изпълнени с потенциал за развитие села;

- Промени в цялостната демографска политика на държавата, насочени към създаване на стимули за висока раждаемост и пълноценно отглеждане на децата;

- По-конкретно, за туширане на силно отрицателните демографски процеси в селата е целесъобразно изграждането на специален фонд, напълно или частично финансиран, за

прехвърлянето на средства от по-малко атрактивните мерки в ПРСР към специално изградена за целта мярка с наименование на пример „Спасение на демографския потенциал в селата”.

ЛИТЕРАТУРА

Анастасова, М. 2012. Регионална оценка на измененията на демографския профил в селата след старта на ПРСР - 2007-2013 г. Икономика и управление на селското стопанство, №1.

Петков, А., Н. Колев. 2005. Моделиране на демографските процеси. Трудове от юбилейна научна конференция, том 44.

Славейков, П. 2004. Възможности за приложение на някои слабо познати у нас методи и показатели за изследване на връзките между населението и пространството. В: Годишник на СУ „Св. Климент Охридски”, книга 2 – География, т. 97.

AnastasoVA-ChoPeVA, M. 2011. Migration intentions of the Population from some Rural Municipalities. Look in: Diversity and Inequality in Rural Europe – The Bulgarian Case. Bulgaria Rusticana.

AnastasoVA, M., Maria Shishmanova. 2011. Demographic Situation in the Villages After implementing the national Plan for Rural Development., Look in: Mathematics and Natural Sciences. Vol. 1. Fourth International Scientific Conference – FMNS2011, South-West University.

Dimov, N. 2005. Geography and Regional Development: Methodological Issues. – In Human Dimensions of Global Change in Bulgaria. First International Conference. Sofia.

Население и демографски процеси. 2001, 2010. НСИ. София.

Национален регистър на населените места в България. НСИ. София.

Обща селскостопанска политика на ЕС и развитие на селските райони - научен проект - 2011-2012 г. ИАИ. Ръководител: доц. д-р И. Янакиева.

Статистически годишник. 2002-2010. НСИ. София.

Eurostat - Statistic by Thems <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>

Introduction to System Dynamics <http://www.systemdynamics.org>

Some trends of demographic potential in Bulgarian villages by 2020 at national and Regional level

M. ANASTASSOVA-CHOPEVA

Institute of Agricultural Economics – Sofia

(Summary)

The article presents the main results and conclusions of the demographic development forecast in the villages by 2020 on national and regional level (planning areas). The method of decomposition of the population as the base year 2010 is attached. According to the forecast results total rural population in 2020 is expected to fall below 2 million people. Moreover, over the next 10 years certainly nearly 700 villages will be covered by a full depopulation and approximately one fifth by partial depopulation. The aging process will continue as harder it will be pronounced for women and will be followed by the imbalance between the sexes in different age groups.

The expected reduction of the rural population is mainly due to the high negative natural population growth in rural areas, the importance of which is nearly nine times greater than the migration factor. Among the younger troops the importance of migration is sufficiently pronounced especially in women. Projected trends in demographic processes in the villages will be found in all planning regions but they will occur at different rates.

In order outlined alarming forecast of the demographic potential development in rural areas by 2020 not realize some suggestions related to the absorption of the EU funds for the implementation of measures in the Programme for Rural Development (PRD) are made. In addition, changes in the overall state demographic policy aimed at creating incentives for high fertility and adequate childcare are needed.

Key words: trends, demographic forecast, rural population, positive age groups, population growth and migration

Статията е постъпила в редакцията на 12.XII.2012 г.